

Banka e Shqipërisë
Departamenti i Politikës Monetare

Komisioni Evropian*

VROJTIMI I BESIMIT TË BIZNESIT DHE TË KONSUMATORIT

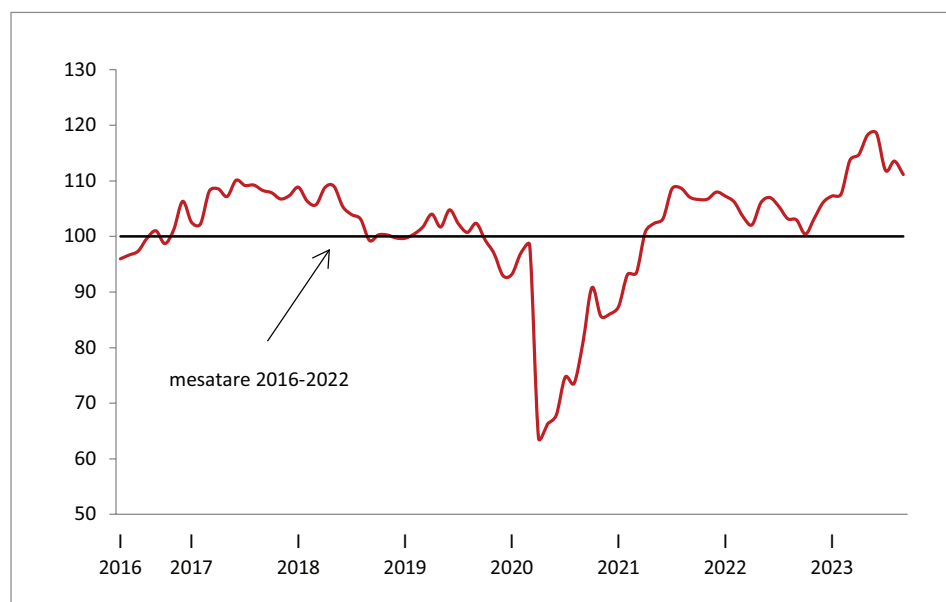
2 TETOR 2023

** Vrojtimet e besimit bashkëfinancohen nga Bashkimi Evropian dhe Banka e Shqipërisë. Duke filluar nga muaji maj i vitit 2016, ato kaluan në programin e Komisionit Evropian për harmonizimin e Vrojtimeve të Besimit.*

VROJTIMI I BESIMIT TË BIZNESIT DHE TË KONSUMATORIT

Treguesi i ndjesisë ekonomike (TNE) regjistroi rënie me 2.4 pikë në muajin shtator, në nivelin 111.1 (Grafik 1). Pavarësisht luhatjeve të muajve të fundit, niveli i TNE-së vijon të qëndrojë ndjeshëm mbi mesataren historike (+11.1 pikë). Rënia e TNE-së këtë muaj u ndikua kryesisht nga përkeqësimi i treguesit të besimit në sektorin e *ndërtimit*. Negativisht kontribuoi edhe rënia e besimit në sektorët e *shërbimeve* dhe të tregtisë. Në të kundërt, treguesi i besimit të *industrisë* dha kontribut pozitiv këtë muaj, ndërsa besimi i *konsumatorëve* mbeti i pandryshuar në krahasim me një muaj më parë (Grafik 2).

Grafik 1. Treguesi i ndjesisë ekonomike (TNE)

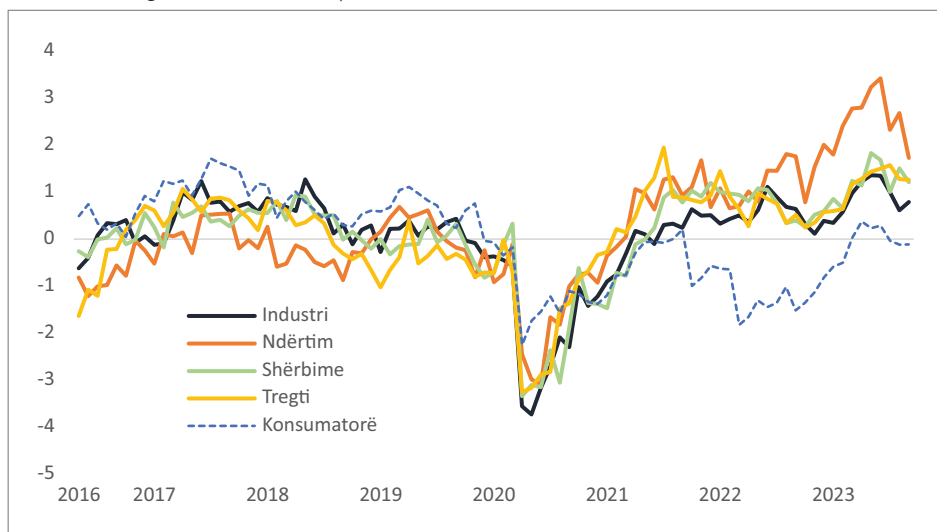

Burimi: Vrojtimi i Besimit të Biznesit dhe të Konsumatorit, Banka e Shqipërisë.

Treguesi i besimit të industrisë (TBI) u rrit me 2.3 pikë përqindje në muajin shtator, duke qëndruar aktualisht 10.4 pikë mbi mesataren historike (Grafiku 2). Bizneset e industrisë raportuan të përmirësuar si kërkesën nga *kontratat porositëse* vendase e të eksportit, ashtu edhe *prodhimin aktual*. Gjithashtu, pritjet e bizneseve të industrisë për *prodhimin* në të ardhmen kanë regjistruar rritje në shtator, ndërsa pritjet për *punësimin* dhe çmimet që do të vendosin në të ardhmen janë në rënie (Tabelë 2, sektori i industrisë).

Treguesi i besimit në ndërtim (TBN) regjistroi rënie me 9.9 pikë përqindje në shtator. Megjithatë, niveli i tij vijon të qëndrojë në nivele të larta, 18 pikë përqindje mbi mesataren historike (Grafik 2). Rënia e TBN-së u përcaktua kryesisht nga vlerësime më pak optimiste për *aktivitetin aktual ndërtues*. Vlerësimi për nivelin e *porosive* regjistroi rënie, por në masë më të ulët. Gjithashtu, pritjet për *punësimin* në të ardhmen kanë regjistruar rënie. Pritjet për çmimet që do të vendosin në të ardhmen kanë pësuar rritje të lehtë (Tabelë 2, sektori i ndërtimit).

Grafik 2. Treguesit e besimit sipas sektorëve*

Burimi: Vrojtimi i Besimit të Biznesit dhe të Konsumatorit, Banka e Shqipërisë.

Shënim: *Grafiku paraqet vlera të standardizuara, për të korrigjuar ndryshimet ndërmjet mesatareve dhe devijimeve standarde të treguesve të besimit përkatës.

Treguesi i besimit në shërbime (TBSH) ra me 4.6 pikë përqindje në shtator, por duke vijuar të qëndrojë mbi mesataren historike, me 19 pikë përqindje (Grafik 2). Në rënien e TBSH-së kontribuuan njësoj vlerësimet më pak optimiste të bizneseve si për *ecurinë aktuale të aktivitetit* të tyre, ashtu edhe për *nivelin e kërkesës*. Gjithashtu, pritjet për *kërkesën* dhe nivelin e *punësimit* në të ardhmen vlerësohen në rënie nga bizneset e shërbimeve. Pritjet e tyre për *ecurinë e çmimeve* në të ardhmen janë ulur (Tabelë 2, sektori i shërbimeve).

Treguesi i besimit në tregti (TBT) regjistroi rënie të lehtë me 0.2 pikë përqindje në muajin shtator. Aktualisht, niveli i TBT-së qëndron 12 pikë mbi mesataren historike (Grafik 2). Në rënien mujore ndikuan prirjet më pesimiste për *punësimin* në të ardhmen. Nga ana tjetër, vlerësimet për *ecurinë aktuale* të biznesit të tyre shënuan rritje të lehtë. Pritjet për çmimet në të ardhmen u vlerësuan me rritje (Tabelë 2, sektori i tregtisë).

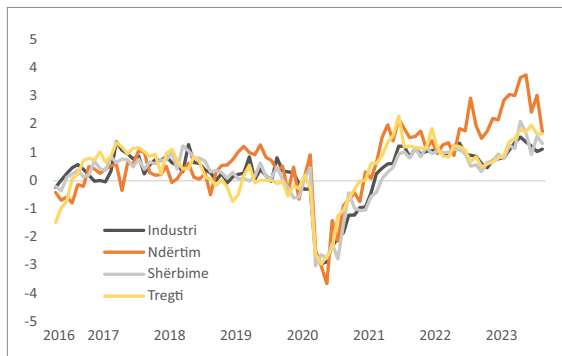
Treguesi i besimit konsumator (TBK) mbeti i pandryshuar në shtator në krahasim me një muaj më parë dhe shumë pranë nivelit të mesatares së tij historike (Grafik 2). Komponentët përbërës të TBK-së këtë muaj dhanë kontribute me kahe të ndryshme: pritjet për *blerjet në shuma të mëdha* dhe për *situatën financiare* në të ardhmen u rritën, ndërsa *vlerësimi për blerjet aktuale* në shuma të mëdha dhe pritjet për *gjendjen e përgjithshme të ekonomisë* në të ardhmen u ulën (Tabelë 2, konsumatorët).

Të dhënat me frekuencë tremujore¹ tregojnë për nivele të larta të *gjendjes financiare* të bizneseve sipas sektorëve, afër vlerave maksimale përkatëse, megjithëse me rënie në krahasim me tremujorin e dytë. *Norma e shfrytëzimit të kapaciteteve* është rritur, në krahasim me tremujorin e dytë, në sektorin e

¹ Pyetjet mbi normën e shfrytëzimit të kapaciteteve dhe gjendjen financiare kanë frekuencë tremujore. Ato përfshihen në pyetësorët e bizneseve në muajt mars, qershor, shtator dhe dhjetor.

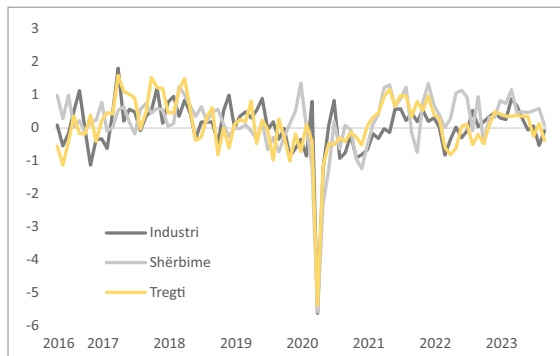
shërbimeve (+1.1 pp) e të tregtisë (+3.6 pp) dhe ulur në sektorin e ndërtimit (-4.1 pp) dhe të industrisë (-1.1 pp).

Grafik 3. Situata e biznesit sipas sektorëve, gjatë muajve të fundit

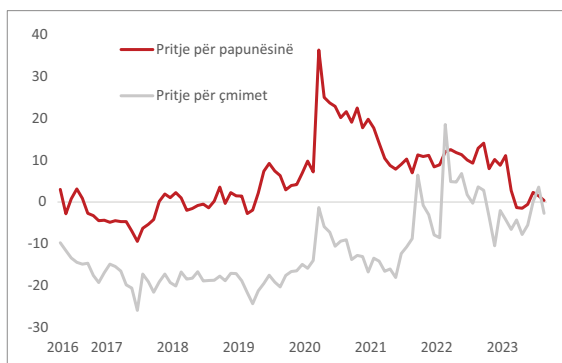
Burimi: Banka e Shqipërisë.

Grafik 4. Pritjet për situatën e biznesit gjatë muajve të ardhshëm

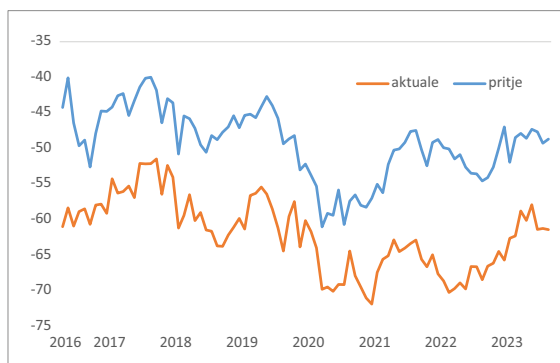
Burimi: Banka e Shqipërisë.

Grafik 5. Pritjet për papunësinë dhe çmimet e konsumatorëve për 12 muajt e ardhshëm

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Grafik 6. Blerjet në shuma të mëdha të konsumatorëve

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Tabelë 1. Treguesit e besimit sipas sektorëve*

	Vlerat								2023	Situata aktuale	
	min	mes	maks	Maj	Qershor	Korrik	Gusht	Shtator		Koniunkturale**	Strukturore***
Industri	-60.4	-11.1	7.0	7.0	6.8	2.2	-3.0	-0.6		↑	+
Ndërtim	-58.1	-25.9	9.8	7.8	9.8	-1.7	2.1	-7.9		↓	++
Shërbime	-45.5	7.0	35.8	35.8	33.5	22.8	30.7	26.1		↓	++
Tregti	-32.6	-1.4	17.4	12.5	13.0	13.8	11.0	10.8		↓	++
Konsumator	-40.2	-26.6	-16.3	-25.3	-24.9	-26.9	-27.4	-27.3		=	-

Burimi: Vrojtimi i Besimit të Biznesit dhe të Konsumatorit, Banka e Shqipërisë.

*) Treguesit janë llogaritur nga balanca të rregulluara për sezonalitet. Balancat minimale, mesatare dhe maksimale, janë të llogaritura duke filluar nga muaji maj 2016.

***) Situata krahasuar me muajin e mëparshëm.

****) Situata për secilin tregues konsiderohet: shumë e kënaqshme (++), kur treguesi është më shumë se 1 devijim standard më i lartë se mesatarja; e kënaqshme (+), kur treguesi është më pak se 1 devijim standard më i lartë se mesatarja; e pakënaqshme (-), kur treguesi është më pak se 1 devijim standard më i ulët se mesatarja; dhe shumë e pakënaqshme (--), kur treguesi është më shumë se 1 devijim standard më i ulët se mesatarja.

Tabelë 2. Balancat kryesore të sektorëve të ekonomisë (në pikë përqindje)

	2023								
	Janar	Shkurt	Mars	Prill	Maj	Qersh	Korrik	Gusht	Shtator
INDUSTRIA									
Prodhimi gjatë tre muajve të kaluar (pyetja 1, komponent i TBI-së)	15.9	16.7	21.9	26.5	30.2	26.9	24.3	20.6	22.3
Kontratat porositëse (pyetja 2, komponent i TBI-së)	-15.8	-9.3	-7.6	-1.1	-4.3	-3.9	-8.8	-13.4	-11.1
Kontratat porositëse nga eksportet (pyetja 3, komponent i TBI-së)	-19.6	-17.7	-8.8	-10.0	-5.1	-2.6	-8.9	-16.1	-13.1
Inventari i produkteve të përfunduara (pyetja 4)	-2.4	-6.1	-1.1	-4.5	-3.0	0.9	0.0	4.5	4.2
Prodhimi pritje (pyetja 5)	33.6	33.1	39.9	37.6	33.3	29.6	30.9	24.4	29.2
Çmimet e produkteve pritje (pyetja 6)	32.2	18.4	15.0	16.3	18.2	18.7	16.8	8.2	-9.3
Punësimi pritje (pyetja 7)	10.2	11.6	15.3	17.4	16.3	12.7	8.8	10.6	9.0
NDËRTIMI									
Aktiviteti ndërtues gjatë tre muajve të kaluar (pyetja 1, komponent i TBN-së)	12.1	20.3	22.8	22.4	29.9	30.9	15.4	22.5	7.1
Kontratat porositëse (pyetja 3, komponent i TBN-së)	-26.4	-22.0	-16.7	-15.9	-14.3	-11.4	-18.8	-18.3	-22.9
Punësimi pritje (pyetja 4)	12.8	19.4	18.7	15.6	13.7	15.8	9.3	12.2	4.5
Çmimet pritje (pyetja 5)	25.6	34.6	28.5	19.4	18.6	26.3	25.7	17.6	21.1
SHËRBIME									
Ecuria e biznesit gjatë tre muajve të kaluar (pyetja 1, komponent i TBSH-së)	20.2	17.3	25.3	23.5	39.8	32.7	20.0	30.9	26.4
Kërkesa gjatë tre muajve të kaluar (pyetja 2, komponent i TBSH-së)	20.8	17.5	27.6	26.4	31.9	34.3	25.7	30.6	25.8
Kërkesa pritje (pyetja 3)	33.0	32.1	36.4	29.4	29.6	29.3	29.9	30.6	25.4
Punësimi gjatë tre muajve të kaluar (pyetja 4)	10.3	5.7	10.1	12.8	17.0	16.3	15.3	11.7	6.2
Punësimi pritje (pyetja 5)	7.4	15.9	21.7	9.3	13.1	12.9	11.4	11.0	9.6
Çmimet pritje (pyetja 6)	23.8	19.6	19.4	7.6	13.8	13.4	15.9	17.7	14.4
TREGTIA									
Ecuria e biznesit gjatë tre muajve të kaluar (pyetja 1, komponent i TBT-së)	4.9	6.4	14.7	16.4	21.4	20.5	24.2	19.1	19.2
Gjendja e inventarëve (pyetja 2)	2.1	5.6	2.6	3.8	5.0	0.5	0.3	4.2	0.7
Pritje për porositë në të ardhmen (pyetja 3)	23.6	23.6	25.0	30.0	23.2	25.2	15.9	21.0	22.3
Ecuria e biznesit pritje (pyetja 4)	27.3	26.4	26.4	26.7	26.4	26.3	18.7	23.7	17.2
Pritje për ecurinë e punësimit (pyetja 5, komponent i TBT-së)	3.9	3.2	5.2	5.5	3.5	5.6	3.3	2.8	2.4
Pritje për ecurinë e çmimeve (pyetja 6)	22.0	15.5	13.4	9.9	22.8	13.0	18.6	7.9	17.1
KONSUMATORI									
Situata financiare aktuale (pyetja 1)	-16.6	-16.5	-14.6	-15.0	-13.6	-13.5	-15.7	-14.7	-13.9
Situata financiare pritje (pyetja 2, komponent i TBK-së)	-1.9	0.5	4.4	6.3	4.6	4.3	1.6	0.3	1.0
Situata ekonomike aktuale (pyetja 3)	-27.8	-30.2	-27.3	-24.7	-23.8	-22.1	-23.8	-23.5	-22.1
Situata ekonomike pritje (pyetja 4, komponent i TBK-së)	-6.1	-4.5	0.6	2.9	3.1	1.4	0.0	0.8	-0.2
Çmimet aktuale (pyetja 5)	49.2	46.5	45.7	49.6	43.9	46.4	50.9	51.7	47.2
Çmimet pritje (pyetja 6)	-2.0	-4.2	-6.6	-4.3	-7.8	-5.5	0.1	3.6	-2.7
Papunësia pritje (pyetja 7)	8.8	11.2	2.7	-1.3	-1.5	-0.5	2.3	1.5	0.4
Blerjet e mëdha aktuale (pyetja 8, komponent i TBK-së)	-65.7	-62.7	-62.3	-58.8	-60.1	-57.9	-61.4	-61.3	-61.4
Blerjet e mëdha pritje (pyetja 9, komponent i TBK-së)	-47.0	-52.0	-48.5	-47.9	-48.6	-47.3	-47.7	-49.3	-48.7
Kursimi aktual (pyetja 10)	-48.2	-50.3	-44.4	-41.9	-42.6	-43.3	-45.2	-44.0	-45.4
Kursimi pritje (pyetja 11)	-41.9	-44.0	-40.0	-39.9	-39.5	-39.3	-42.6	-43.3	-43.7
Situata e të ardhurave dhe shpenzimeve (pyetja 12)	1.7	3.2	4.2	3.4	4.2	2.8	0.1	-0.8	-1.1

Burimi: Vrojtimi i Besimit të Biznesit dhe të Konsumatorit, Banka e Shqipërisë.

ANEKS

Shpjegime metodologjike

Balanca është treguesi që përdoret më shpesh për agregimin e të dhënave cilësore nga vërtetimet. Ajo llogaritet si diferencë midis përqindjes së përgjigjeve pozitive dhe përqindjes së përgjigjeve negative. Balanca shprehet në pikë përqindje.

Treguesi i Besimit (TB) ndërtohet për çdo sektor dhe llogaritet si mesatare e thjeshtë e balancave të rregulluara sezonalisht të treguesve, të cilat kanë korrelacionin më të lartë me serinë e referencës (serinë e të dhënave reale të ekonomisë).

Treguesi i Ndjesisë Ekonomike (TNE) ndërtohet duke u bazuar në të njëjtat balanca që përdoren për ndërtimin e TB-ve për secilin sektor (industri, ndërtim, shërbime, tregti dhe konsumatorë), duke synuar të kapë aktivitetin e ekonomisë në vend. Para agregimit të TNE-së, këto balanca standardizohen dhe peshohen.